

УДК 378.147(477.7)

**Іванова І.Є., к.с.-г.н., доцент кафедри плодовоовочівництва,
виноградарства та біохімії**
**Григоренко О.В., к.т.н., доцент кафедри харчових технологій та
готельно-ресторанної справи**
**Тараненко Г.Г., к.пед.наук, доцент кафедри суспільно-гуманітарних
наук**
Шлєіна Л.І., викладач кафедри суспільно-гуманітарних наук
Кривонос І.А., старший викладач кафедри іноземних мов
Таврійський державний агротехнологічний університет

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ-АГРОНОМІВ ЯК НЕВІДДІЛЬНИЙ СКЛАДНИК ОСВІТИ ВНЗ ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

Анотація: У статті проаналізовано досвід впровадження академічної мобільності як невіддільного складника освіти й засобу поширення міжнародних інтеграційних процесів у сучасному освітньому просторі. Зазначено, що за останні роки між університетами південного регіону вдалося налагодити реалізацію як внутрішньої академічної мобільності за спеціальністю «Агрономія», так і зовнішню академічну мобільність із закордонними вищими навчальними закладами Франції, Німеччини, Польщі, де студенти вже отримали подвійні дипломи магістрів.

Ключові слова: внутрішня академічна мобільність, університет, південний регіон, практична підготовка, теоретичний курс, інтеграційні зв'язки, заклади-партнери, агротехнологічний факультет, професійна мобільність.

Постановка проблеми. В умовах глобалізації освіта зумовлює розвиток економічного й духовного потенціалу кожної держави. Зростання питомої ваги різних освітніх систем у національних економіках і процеси реструктуризації глобальної економіки актуалізують різноаспектні дискусії з проблем розвитку сучасної освіти. Проведення академічної мобільності у вищих навчальних закладах нашої країни передбачає необхідність формування нових базових умінь, у викладачів, опанування інноваційними методами викладання, удосконалення системи оцінювання в межах структурних підрозділів університетів [1].

Отже, для ефективності адаптації інноваційних видів академічної мобільності студентів сучасним ВНЗ необхідно сформувати особисту модель освітньої парадигми на підставі набутого досвіду. Остання передбачає гнучкість, адаптивність, наступність усіх ланок освіти в межах академічної мобільності та взаємозв'язок усіх її форм з урахуванням кращих традицій та інновацій університетів України. Тому актуалізується питання щодо мобі-

льності особистості як викладача, так і студентської молоді, їх оптимальна адаптація в межах інтеграції академічної мобільності в навчальний процес ВНЗ країни, її конкурентоспроможність [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Структуру, семантично-термінологічні аспекти академічної мобільності вивчають А. Татарнікова та ін. [6]. Дослідженню проблеми готовності фахівця до особистісно-професійної реалізації та особливостей студентської академічної мобільності присвячені роботи В. Астахової, О. Леонтьєва, А. Маркової, Л. Лук'янова [3]. Академічну мобільність як засіб інтеграції з міжнародним освітнім процесом вивчають М. Шевчук, С. Власов, Л. Колісник та ін. [4].

Формування цілей статті. Мета статті – представити елементи реалізації академічної мобільності аграрних закладів південного регіону для спеціальності «Агрономія».

Для досягнення мети поставлені завдання: вивчити нормативні документи, довідкову літературу з проблем академічної мобільності; представити та проаналізувати досвід 3-х аграрних ВНЗ південного регіону з питань академічної мобільності; узагальнити отримані матеріали для подальшої інтеграції в навчальний процес.

Виклад основного матеріалу дослідження. Актуальність проблеми розвитку академічної мобільності підтверджується й тим, що в 2015 році Міністерством освіти і науки України було ініційовано громадське обговорення проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку реалізації права на академічну мобільність» [5]. Отже, йдеться про встановлення єдиного порядку організації програм академічної мобільності для учасників освітнього процесу вищих навчальних закладів України на території України та поза її межами. Відповідно до цитованого документа відокремлено 5 основних видів академічної мобільності (таблиця 1).

Отже, як свідчить матеріал таблиці 1 основні види мобільності, що були реалізовані в зазначених нижче закладах-партнерах це внутрішня академічна мобільність та групова академічна мобільність.

Одним з пріоритетних завдань для Таврійського державного агротехнологічного, Миколаївського національного аграрного та Херсонського державного аграрних університетів є впровадження програм академічної мобільності. Слід відмітити, що за останні роки університетам вдалося налагодити реалізацію зовнішньої академічної мобільності із закордонними вищими навчальними закладами Франції, Німеччини, Польщі, де студенти вже отримали подвійні дипломи магістрів.

У 2017-2018 навчальному році керівництво університетів південного регіону активно працювало щодо впровадження програми внутрішньої академічної мобільності студентів з аграрними вищими навчальними закладами. Було укладено договори щодо співпраці між Таврійським державним агротехнологічним університетом, Миколаївським національним аграрним університетом та Херсонським державним аграрним університетом.

Таблиця 1

Види академічної мобільності відповідно до проекту Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність (2015 р.)

Види академічної мобільності	Характеристика
Внутрішня академічна мобільність	Навчання, викладання, проходження практики, стажування, проведення наукових досліджень тощо учасників освітнього процесу вищих навчальних закладів України у вищих навчальних закладах-партнерах України.
Міжнародна академічна мобільність	Навчання, викладання, проходження практики, стажування, проведення наукових досліджень тощо учасників освітнього процесу вищих навчальних закладів України у вищих навчальних закладах-партнерах поза межами України.
Групова академічна мобільність	Навчання, викладання, проходження практики, стажування, проведення наукових досліджень групою учасників освітнього процесу у вищих навчальних закладах-партнерах, організовані вищим навчальним закладом України з метою реалізації освітніх, академічних і дослідницьких програм тощо.
Індивідуальна академічна мобільність	Навчання, викладання, проходження практики, стажування, проведення наукових досліджень учасників освітнього процесу в індивідуальному порядку у вищих навчальних закладах-партнерах з метою реалізації індивідуальних освітніх, академічних і дослідницьких програм тощо.
Ініціативна академічна мобільність	Навчання, викладання, проходження практики, стажування, проведення наукових досліджень учасників освітнього процесу з власної ініціативи, підтриманої адміністрацією ВНЗ України, з метою реалізації індивідуальних освітніх, академічних і дослідницьких програм, у рамках вітчизняних і зарубіжних державних програм і проектів тощо.

Основними завданнями внутрішньої академічної мобільності студентів ВНЗ є підвищення рівня теоретичної та практичної підготовки студентів, обмін досвідом та встановлення внутрішніх інтеграційних зв'язків.

У лютому 2018 року в рамках академічної мобільності 4 студенти (спеціальність «Агрономія») факультету агротехнологій та екології ТДАТУ пройшли конкурсний відбір та були направлені на навчання до закладів-партнерів на 2 тижні. У цей же час до Таврійського державного агротехнологічного університету завітали чотири студента з Миколаївського НАУ та

Херсонського ДАУ (спеціальність «Агрономія»). Право на участь в програмі академічної мобільності отримали студенти освітнього рівня «Бакалавр» та «Магістр».

На початку перебування у Мелітопольському ТДАТУ майбутні агрономи Миколаївського НАУ та Херсонського ДАУ були запрошені на зустріч з ректором ТДАТУ, доктором технічних наук, професором, членом-кореспондентом НААН України, Заслуженим працівником освіти України Кюрчевим В.М. Особисто зустрівся з шановними гостями ректор Миколаївського НАУ академік Шебанін В.С., запросивши молодь на спілкування за чашкою кави.

Протягом перебування студентів закладів-партнерів у університетах хлопці та дівчата відвідували заняття у групах відповідного курсу зі спеціальності «Агрономія», де мали можливість не тільки вивчати професійні дисципліни, а й порівнювати рівень викладання наших викладачів з рівнем підготовки у своїх ВНЗ. Крім того, студенти МНАУ та ХДАУ в рамках реалізації програми академічної мобільності та за підтримки Українського проекту бізнес-розвитку плодоовочівництва, відвідали бази практичної підготовки ТДАТУ, а саме багатопрофільне сільськогосподарське підприємство ПАТ «Племзавод «Степове» та тепличний комплекс, які розташовані у Кам'янка-Дніпровському районі Запорізької області. Викладачі кафедри «Харчові технології та готельно-ресторанна справа» ТДАТУ провели здобувачів вищої освіти Миколаївського національного аграрного університету та Херсонського державного аграрного університету у світ грибівництва. Директор ТОВ НВП «Грибний лікар» Севастьянович В. М. ознайомив майбутніх агрономів із тонкощами грибного виробництва. Після захоплюючої подорожі до царства грибів наші гості мали можливість ознайомитися із новинками сільськогосподарської техніки, яку проектує та випускає НВК «Роста», м. Мелітополь, відомий на ринку України з 2000 року.

Впродовж десяти днів навчання програма була насиченою, корисною та різноманітною у МНАУ. Студенти мали можливість відвідувати лекції та практичні заняття ведучих викладачів університету – професорів М.О. Самойленка, М.І. Федорчука, В.В. Гамаюнової, С.Г. Чорного з використанням європейської системи трансферу та накопиченням кредитів ECTS. Гості факультету взяли участь у виїзному дні практичної підготовки здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників, що відбувся на базі приватного акціонерного товариства «Одесавинпром» у місті Одесі. Під час перебування в ХДАУ, студенти з ТДАТУ відвідували лекції, лабораторні, практичні заняття разом зі студентами 3 курсу агрономічного факультету. Також

для них було проведено ознайомчі екскурсії по кафедрам агрономічного факультету, музеям університету: історичному, анатомічному, аквакультури, ґрунтів та мінералів, а також цікаві ознайомчі екскурсії містом Херсон.

Не менш важливим у такому обміні студентів між закладами-партнерами є можливість спілкування зі своїми однолітками. Студентське самоврядування факультету агротехнологій та екології ТДАТУ представили своїм новим друзям цікаву культурно-розважальну програму відвідування Національного природного парку «Кам'яна могила», екскурсії по історичним пам'яткам та місцевим краєвидам м. Мелітополя, відвідування кінотеатру «Перемога», міжуніверситетські змагання із боулінгу, святкування Масляної, КВК та багато інших заходів. Вільний від занять час для гостей МНАУ та ХДАУ був також максимально насичений подіями - новими знайомствами, спілкуванням із студентами та викладачами факультету, культурними заходами Миколаївщини та Херсону. Так, здобувачі вищої освіти знайомилися з містом, відвідували музеї, суднобудування і флоту, краєзнавчий «Старофлотські казарми», обласний художній імені В.В. Верещагіна, зоопарк.

Наразі завершився перший етап цієї програми, і студенти повернулися до своїх вишів із набутим новим досвідом та яскравими враженнями. Були проведені кураторські години, присвячені академічній мобільності студентів в Таврійському державному агротехнологічному університеті, Миколаївському національному аграрному університеті та Херсонському державному аграрному університеті. Наприкінці зустрічей наша молодь наголосила на тому, що академічна мобільність є ефективним шляхом з підвищення якості підготовки фахівців. Декани факультетів агротехнологій та екології ТДАТУ Іванова І.Є., агротехнологій МНАУ Дробідько А.В. та агрономічного ХДАУ Мринський І.М. сподіваються, що започаткована справа академічної мобільності здобувачів вищої освіти між університетами стане традицією.

Висновки. Аналіз отриманих матеріалів дає підстави керівництву ВНЗ твердити, що реалізація програм академічної мобільності в університетах аграрного профілю є не тільки інтеграцією в європейський освітній простір, а й ефективним шляхом з підвищення якості підготовки фахівців у закладах-партнерах. У цьому контексті перспективним є розроблення «випереджувальних» освітніх програм, які відповідають запитам ринку праці, суспільства і світовим стандартам. Формуванню мобільності особистості сприяє впровадження процедур взаємного визнання термінів навчання й навчальних дисциплін, результатів оцінювання навчальних досягнень, індиві-

дуалізація освітніх траєкторій, створення сприятливих організаційних умов для навчання за межами свого навчального закладу, а також відповідне нормативно-правове, матеріально-технічне, кадрове, інформаційне, психолого-педагогічне забезпечення.

Бібліографічний список.

1. Академічна мобільність / Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kpi.ua/mobility> [in Ukrainian]. – Назва з екрана (17.03.15).

2. Іщенко А.Ю. Глобальні тенденції і проблеми розвитку освіти: перспективи для України / А.Ю. Іщенко // Стратегічні пріоритети. – 2014. – №4(33). – С. 98–102.

3. Лук'янова Л.Б. Освіта дорослих: короткий термінологічний словник / Л.Б. Лук'янова, О.В. Аніщенко.– К.; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2014 – 108 с.

4. Міжнародна академічна мобільність молодих учених Дніпропетровщини як прояв глобалізаційних процесів у сучасному світі: монографія / [Шевчук М.О., Власов С.Ф., Колісник Л.О., Безус Р.М., Мосьондз М. В.]; МОН України; Нац. Гірни. ун-т. – Дніпропетровськ: НГУ, 2014. – 42 с.

5. Про затвердження Порядку реалізації права на академічну мобільність: проект постанови кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/prviddil/1312/1421144886/1424702227/> – Назва з екрана (17.03.15).

6. Татарникова А.А. Увеличение профессиональной мобильности специалиста в системе открытого образования [Электронный ресурс] / А.А. Татарникова. – Режим доступа: <http://www.ido.tsu.ru>. – Заголовок с экрана (17.03.15).

Ivanova I., Grygorenko O., Taranenko G., Shleina L., Kryvonos I. The academic mobility of agronomy students as an inseparable component of education in high school of the southern region of Ukraine

Abstract: The article analyzes the experience of the introducing academic mobility as an inseparable component of education and the means of spreading the international integration processes in the modern educational space. It is noted that in recent years between the universities of the southern region managed to establish the implementation of both internal academic mobility in specialty "Agronomy", as well as foreign academic mobility with foreign higher education institutions of France, Germany, and Poland, where students have already received double diplomas of masters.

Key words: internal academic mobility, university, southern region, practical training, theoretical course, integration links, partner institutions, agrotechnology faculty, professional mobility.